

נאור של נייר

באלוהים אמא אני עושה כסף מהמילחמה ★ משה רמטכ"ל וחצי מבקר ★ גם מבקרים רעבים לפרסים ★ מסע לגדולי המאה ★ הכסף הגדול חוגג ★ אהבת-ילדים של משורר לאומי

מקור

תועבה

חיבור אותיות למילים ומילים למישפטים ומישפטים לפרקים ופרקים לספר — אינו הופך בהכרח את מחברם לסופר. יגאל לב החל כפרי הילוליו במילחמת ששת-הימים, כאשר פירסם ספק רומן, ספק חיבור, תחת הכותרת באלוהים אמא אני עושה את המילחמה. חיבור פתטי וסוחט-דמעות, שהיה תפור על גוססות בדוקות של סוג כתיבה זה — המיפגש בין לוחם ובין אלמנת-מילחמה. פרייהילולים זה הפך שם-יגאל בתרבות האות הכתובה בישראל, למרות הצלחתו המיסחרית, הצלחה, שלא העניקה כבוד ספרותי למחבר. 17 שנה מאוחר יותר, במילחמה אחת, שאינה מילחמת-מגן — מילחמת-הלבנון — ממשיך יגאל לב לעבוד על יצרי הציבור הישראלי, בספר העירוד כמתכונת אלבומית, לילה ראשון בלי אמא.

כבר על עטיפת הספר מבהיר המחבר כי זהו ספר הובה לכל חיילי וממשיך ומתריע לקוראיו. האומץ ★ הסחר ★ הגבורה ★ המוראל ★ המישפעת ★ הטירטורים ★ טהרה-הנשק ★ כל מה שמחכה לך בצה"ל. כדי שאיש מהקוראים לא יזלזל ביומרות המצוינות על העטיפה הקדימית, מופיעה גלופה צבעונית ובה מיכתב מטעם ראש המטה הכללי, רביאלוף מושה לוי, בשער האחורי של הספר (ראה: החוויה הישראלית).

כתיבתו של יגאל לב, החל בשורה הראשונה של סיפרו, אינה סכרין, אלא סכרין ציקלומטי. הפתיחה כנאלית: כבר טען מישדה, שהצבא הוא קולט האנרגיה האויר ביותר שהקימה מדינת ישראל... אנרגיה זו העניקה, מן הסתם, ליגאל לב, כמה קלווריות כדי לשריב את סיפרו, ולהשוף לקורא המתאמץ, מעט מתוך עולמו הרדוד של

יגאל לב — לילה ראשון בלי אמא; הוצאת אדר — רחובות; 269 עמודים (כריכה קשה, מתכונת אלבומית).

וממשיך עם את העוצמה הצפונה במפקד, אסילו הוא רביטוראי, למדתי עוד בבסיס הטירונים. עוצמה זו מכיאה אותו אל התיאור של למחרת היום כבר התנהלה קבוצת הפקודות לקראת מיבצע שלום הגליל. כעבור יום חצינו את הגבול.

בהקדמה לפירקון השני, מפקד בקרב הוא כותב שיריהלל למפקד, שיר שחלק ממפקדי

מר לב, עולם של עוני לשוני, עוני, המתבטא במטבעות-לשון ריקניות כמו השירות הצבאי ככרטיס-כניסה לחברה.

יגאל לב אוהב את עצמו, ויותר משהוא אוהב את עצמו, הוא אוהב את עצמו במדים, כך שקובץ החוויות נפתח כתיאורים כמו: הייתי אז מפקד סלוגת טירונים... וככל מחבר, שעניינו בכעיות העשויות לעניין את יורשי הד"ר זיגמונד

הרדורים של מר לב, הרצופים במישפטים כנאליים כמו: כבר אמר מישדה, שמכונת המילחמה הישראלית היא מכונה משומנת, אבל איננה רובוט... מכונת הקיטש המשומנת ממשיכה לכותרת אצבעות של עופרת, וליש לנו חולשה לגיבורים... ועוד: כאשר הסתלק המפקדים, אישיאיש ליחידתו, דיברתי עם המהנדס על רוח הלחימה של בחוריו. או: להסתער על הגיבעה. לא להביט לאחור... — איזו עליבות חווייתית, המבשמת את סיפרו של יגאל לב.

ואם לעשות פאראפראזה לכותרת סיפרו הראשון של מר לב, הרי שהיה עליו להעניק לספר זה את הכותרת: באלוהים אמא אני עושה כסף מהמילחמה והצבא.

לילה ראשון בלי אמא הוא הספר הפחות מומלץ לקריאה מכיון סיפרי שנות ה-80, וגם תמונותיהם של הצלמים שמואל רחמני וראובן קסטרו נפגמות כתיאורי המלל של יגאל לב.

עיון

אנשי-שם

ישעיהו ברלין הוא אחד מאחרוני התופעה המיוחדת של משכיל יהודי קוסמופוליטי, תופעה שנכחדה בידי הנאציזם, הסטאליניזם והלאומיות הישראלית.

ברלין, יליד רוסיה שמצא את מקומו באנגליה, בין כתיבה של אוכספורד, הוא מאחרוני נושאי הדגל של אותה תרבות-עולם.

בקובץ רשמים אישיים שראהאור באחרונה, משרטט ברלין גלריה של דמויות, מהבולטות במאה-העשרים, בחינת מיני-מונוגרפיות של אישים שביניהם נמנים: וינסטון צ'רצ'יל, סרנבלוז דלנו רוזוולט,

ישעיהו ברלין — רשמים אישיים; עברית: אהרון אמיר; סידרת אופקים, הוצאת עם עובד; 239 עמודים (כריכה רכה).

מחבר לב כרטיס-כניסה לחברה

צה"ל ראויים לו, אבל לא כוולגאריות הרדודה נוסח יגאל לב, המוליך את קוראיו למסקנה אחר-כך אני יודע שהוא סוקר את מתי... ועוד צירופים שמאלצים של מילים, משוללי עומק ספרותי.

הפירקון לנצח את הפחד. נפתח כחייל מסודר, אם הייתם שואלים אותי לפני הקרב, הייתי אומר לכם בביתחון, שזוהי יעבור את מיבחה-האש בכבוד. והלאה לתיאורי המילחמה

סרויד, הוא מסיים את חוויותיו, בנוסח ניצבנו למעלה. ניצחנו את המידבר. ניצחנו את הדר. אבל ראיתי בסלוגה שלי עוד משהו: הבחורים ניצחו את עצמם.

עמוד אחרי עמוד, כתיאורים נחותים למדי, מעביר יגאל לב לקוראיו, את מיכלול חוויות הגבריות הצבאית שלו, בחדרי-מדינות, שצה"ל מעולם לא תואר כרומה לה. הוא גם אימץ לעצמו חוויות של דור קודם, בפירקון אנשי פנפילוב.

ראש המטה הכללי

אדם וחייל,

השרות הצבאי והמלחמה מביאים לידי ביטוי עז את מחשכי נפש האדם מחד ואת התכונות הנעלות ביותר מאידך.

יגאל לב, שותף נאמן לנו בשרות ובמלחמות מזה עשרות שנים, מצליח להביא לידי ביטוי מעמיק את העובר על חיילי צה"ל.

צרו הסיפורים מקיף תקופות שונות בשרותם של חיילים וגם חיילות, החל במשרים הראשונים של גיוס וטירונות דרך התלבטויות שונות בפעילות בטחון שוטף ועד לפסגות ותהומות של המלחמה.

אתה קורא ונדמה לך שעט: סופר מציצה לחוך נשמחך ונותנת ביטוי מילולי צלול לחחושות המקננות בך.

לא מאהבת מלחמה אנו משרתים בצבא אלא מאהבת המולדת. חשוב שנזכור כי בדרך חתמים אנו פוסעים, מלאת סכנות לא רק לגוף אלא גם לנפש. טוב עשה יגאל לב שנתן ביטוי למאבקי הנפש, כי לא בהעלמות מהם אלא בהתמודדות ישירה ונוקבת נאזור כח לשאת במשימה.

משה לוי, רב-אלוף ראש המטה הכללי

מיכתבו של הרמטכ"ל כמבקר-ספרותי האותיות השחורות על הנייר הלבן

על האותיות השחורות המודפסות על הנייר הלבן. מיכתבו של רביאלוף לוי מוכיח, שהוא רמטכ"ל שלם. וגם לא חצי מבקר ספרותי, ושהבנתו הספרותית לקויה, וקביעות של הרמטכ"ל כמו טוב עשה יגאל לב שנתן ביטוי למאבקי הנפש... מוטב להן, שיתנסו מעל סיפור כניקול פריטו של יצחק בר-נר, שהצליח לחזור לנפשו של אלוף בצה"ל, ורגות הפיקוד שמתחתיו, מבלי שיתחבך בקצונה לאורך כל סולם הפיקוד, נוסח התחככותו של יגאל לב. טעם מר נוסף שמעניק מיכתבו של הרמטכ"ל לוי, הוא בהיבט המיסחרי של המיכתב. אין ספק, כי בורים ועמי-ארצות רבים. יגלו את סיפרו של יגאל לב, ולמראה מיכתבו של הרמטכ"ל (עם דיגלו בצבע) יפתו לרכוש ספר זה (אני מתעלם מהאכזבה שתקוף אותם אחרי העיון בו). השאלה הנשאלת היא, האם התחייב מר לב, לתרום מחצית מיריוחי הספר (לפחות) לקרן ליב"י, כדי שחתימתו של הרמטכ"ל לא תהא לשווא? והשאלה האחרונה: אם יש לרמטכ"ל זמן, בעיתות מלחמה, לקרוא יצירה שכזאת ואף לכתוב עליה ביקורת, אולי כדאי שיפטר את קצין-חינוך ראשי, תתיאלוף יוסי אלדר, שביטל באחרונה את המשך פירסומה של סידרת תרמיל, שפירסם צה"ל — שהרי היוזג בטעם הספרותי של רביאלוף לוי ותתיאלוף אלדר — מעיד על כך, שצה"ל נותר מרוקן מכל סימן של תרבות ראויה לשמה.

החוויה הישראלית ראשיהמה הכללי-לספרות

מעשה מורד ומפליא עשה הרמטכ"ל רביאלוף מושה לוי, כאשר שיגר מיכתב, על נייר רישמי של ראש המטה הכללי, ליגאל לב, כעניין לילח ראשון בלי אמא. מיכתב המופיע כעטיפה האחורית של הספר ובעמוד הראשון, ואשר עשוי להטעות את הקוראים לחשוב, שאם הרמטכ"ל הקודם, רביאלוף (מיל' ברודיהשט) היה נגר, הרי הרמטכ"ל הנוכחי הוא מבקרי-ספרות.

אלא שרביאלוף משה חצי, אינו מסתפק במיכתב לאקוני, בנוסח הריני להודות לך על מישלח כתבהידי של סיפרך או סיפרך נגע לליבי או תריני לאשר קבלת סיפרך ועוד כהנה וכהנה. רביאלוף לוי, כותב במיכתבו, בין השאר: יגאל לב, שותף נאמן לנו בשירות ובמלחמות מזה עשרות שנים, מצליח להביא לידי ביטוי מעמיק את העובר על חיילי צה"ל... קביעה, שהיא קביעה ביקור-תית, המשולה לקביעה של מרופסור לספרות כג'רשון שקי, בנוסח של: משה לוי, שותף נאמן לנו בקריאה ובעניין מזה עשרות שנים, מצליח להביא לידי ביטוי מעמיק את העובר